

Sygn.akt III AUa 761/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Władysława Prusator-Kałuzna (spr.)

Sędziowie: SO del. Dorota Zarzecka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku Szpitala (...) w B.

przy udziale zainteresowanych: W. T., T. L., T. K., J. M., M. W., W. M., M. K., M. C., T. C. i B. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie, że nie istnieje obowiązek odprowadzenia składki na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroków Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 maja 2012r. sygn.akt IV U 802/12

z dnia 21 maja 2012r. sygn.akt IV U 959/12

z dnia 21 maja 2012r. sygn.akt IV U 801/12

z dnia 29 maja 2012r. sygn.akt IV U 660/12

z dnia 21 maja 2012r. sygn.akt IV U 795/12

z dnia 29 maja 2012r. sygn.akt IV U 661/12

z dnia 8 czerwca 2012r. sygn.akt IV U 823/12

z dnia 8 czerwca 2012r. sygn.akt IV U 818/12

z dnia 5 czerwca 2012r. sygn.akt IV U 840/12

z dnia 5 czerwca 2012r. sygn.akt IV U 839/12

I. Zmienia zaskarżone wyroki w punktach pierwszych w ten sposób, że oddala odwołania.

II. nie obciąża Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kosztami zastępstwa procesowego w sprawie.

Sygn. akt III AUa 761/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. indywidualnymi decyzjami z dnia:

- 1) 16 lutego 2012 roku,
- 2) 22 lutego 2012 roku,
- 3) 21 lutego 2012 roku,
- 4) 23 lutego 2012 roku,
- 5) 17 lutego 2012 roku,
- 6) 23 lutego 2012 roku,
- 7) 21 lutego 2012 roku,
- 8) 15 lutego 2012 roku,
- 9) 15 lutego 2012 roku,
- 10) 17 lutego 1012 roku,

wydanymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.) ustalił zainteresowanym:

- 1) W. T.,
- 2) T. L.,
- 3) T. K.,
- 4) J. M.,
- 5) M. W.,
- 6) W. M.,
- 7) M. K.,
- 8) M. C.,
- 9) T. C.,
- 10) B. Z.,

podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składkę na ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek - Szpitala (...) w B., za wybrane miesiące na przestrzeni lat 2008-2010.

Szpital (...) w B. w odwołaniach od powyższych decyzji wniósł o ich zmianę i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne na dotychczasowym poziomie ewentualnie o umorzenie postępowania w sprawie oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych lub spisu kosztów, o ile spis zostanie złożony.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższych odwołań, wyrokami z dnia:

- 1) 21 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 802/12,
- 2) 21 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 959/12,
- 3) 21 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 801/12,
- 4) 29 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 660/12,
- 5) 21 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 795/12,
- 6) 29 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 661/12,
- 7) 8 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 823/12,
- 8) 8 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 818/12,
- 9) 5 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 840/12,
- 10) 5 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt IV U 839/12,

zmienił zaskarżone decyzje o tyle, że z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wyłączył wartość otrzymanych w spornych okresach przez zainteresowane paczek dla dzieci oraz oddalił odwołania w pozostałym zakresie. Sąd Okręgowy ustalił, że w latach 2008-2010 Szpital (...) w B. gospodarował zakładowym funduszem świadczeń socjalnych. Zainteresowane U. D., K. L., U. K., I. M. oraz I. J. otrzymały w spornych okresach paczki dla dzieci i bony pieniężne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w szczególności wskazanych w zaskarżonych decyzjach wysokościach. W Szpitalu (...) w B. obowiązuje Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Szpitala im. (...) w B., który wszedł w życie od dnia 1 stycznia 2001 roku. Z § 4 regulaminu wynikało, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu, zaś § 8 regulaminu stanowi, że priorytety w przyznawaniu świadczeń oraz wysokość dopłaty z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Jednocześnie zgodnie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Sąd Okręgowy wskazał, że w piśmiennictwie i judykaturze powszechnie przyjmuje się, że zasadą przyznawania świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jest kryterium socjalne, uzależniające przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z tego funduszu. Sąd Okręgowy powołał się na orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001

roku (I PKN 579/00) oraz z dnia 25 sierpnia 2004 roku (I PK 22/03) i wskazał, że pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie przy przyznawaniu świadczeń nie posłużono się kryterium związanym z sytuacją życiową, rodzinną, czy materialną osoby uprawnionej. Jedynym kryterium był fakt zatrudnienia przez wymagany w regulaminie okres, a więc kryterium całkowicie oderwane od sytuacji materialnej uprawnionych do świadczeń. Oznacza to, zdaniem Sądu Okręgowego, że płatnik składek przyznał świadczenia (wydatkował środki funduszu), nie zachowując wskazanego kryterium socjalnego, co samo w sobie oznacza już niezachowanie przepisów ustawy. Nadto wydatkowanie środków z funduszu socjalnego niezgodnie z ustawą, w rozumieniu jej art. 8 ust. 3, to także niezgodność tej czynności z regulaminem zakładowej działalności socjalnej. Postępowanie dowodowe, zdaniem Sądu I instancji, wykazało, że przydzielenie świadczeń pieniężnych związane było ze Świątami Wielkanocnymi i Świątami Bożego Narodzenia, co nie pozostawało w żadnym związku z postanowieniami regulaminu. Nie miała znaczenia sytuacja materialna i rodzinna pracownika, ilość dzieci, dochód przypadający na jednego członka rodziny. W okresie kontroli organu rentowego nie zbierano od pracowników żadnej dokumentacji dotyczącej ich sytuacji rodzinnej, pracownicy nie składali żadnych wniosków, a otrzymywali pomoc socjalną w takiej samej wysokości. Oznaczało to, że pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych wydatkował je niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej. Wprawdzie wypłata bonów towarowych była formalnie dokonana z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, jednak nie można jej zakwalifikować jako zrealizowanej w ramach celu socjalnego. Wprawdzie zwolnienie z obowiązku składowego nie jest uzależnione od zastosowania przez pracodawcę kryteriów socjalnych, jednak ich niezastosowanie w pewnych wypadkach, prowadzi do wniosku, że wypłacona należność stanowi ukrytą formę wynagradzania pracownika kosztem środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Środki gromadzone w ramach funduszu powinny być wydawane w sposób korespondujący z formami działalności socjalnej. Przyznawanie wszystkim pracownikom corocznie równej wartości bonów nie stanowi przejawów takiej działalności. W istocie tego typu działalność sprowadza się do regularnego przysporzenia po stronie pracownika, w oderwaniu od celu stawianego przez art. 2 ust. 1 ustawy i § 2 pkt 19 rozporządzenia. Powyższe okoliczności, w ocenie Sądu Okręgowego, jednoznacznie wskazują, że celem wydania pracownikom bonów towarowych było zwiększenie wynagrodzeń (wypłata była swoistą premią), co jednak nie mieściło się w kategorii celów socjalnych w rozumieniu § 2 pkt 19 rozporządzenia. Sama wypłata zainteresowanym bonów o równej wysokości nie świadczy, że jej celem była realizacja działalności socjalnej (celów socjalnych). Natomiast odnośnie paczek dla dzieci Sąd Okręgowy wskazał, że osobami uprawnionymi do korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych są również członkowie rodzin pracownika. Treść art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nawiązuje do tej kategorii uprawnionych. Wskazuje się, że działalnością socjalną jest także opieka nad dziećmi, różne formy wypoczynku i działalności kulturalno – oświatowej. W tym kontekście, zdaniem Sądu Okręgowego, należało przyjąć, że cele te są realizowane poprzez zwyczajowo obdarowywanie dzieci słodyczami w związku z Dniem Dziecka. Dlatego zrozumiałym było, że działalność pracodawcy w tym zakresie wypełniła dyspozycję art. 2 pkt 1 ustawy, a tym samym wartość paczek dla dzieci pracowników korzystała ze zwolnienia określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia. Sąd Okręgowy stwierdził, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków funduszu nie konkurują ze sobą. Ich relacja polega na wzajemnym uzupełnianiu się, dlatego zasady przyznawania paczek świątecznych uzależnione były sytuacją rodzinną (ilością posiadanych dzieci), a kryterium materialne i życiowe nie odgrywało tu decydującej roli. Przyjęcie takiego rozwiązania wydawało się, zdaniem Sądu I instancji, zrozumiałe, jeżeli zważyć, że ustawodawca nie przewidział katalogu świadczeń, na które środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych mogą być wydawane. Z tej przyczyny należało przyjąć, że (...) Szpital im. (...) w B., wydając corocznie paczki dla dzieci, stosował wystarczające w tym wypadku kryterium rodzinne. Gdyby zaaprobować stanowisko organu rentowego, że również w tym wypadku powinno mieć zastosowanie kryterium majątkowe, należałoby, zdaniem Sądu Okręgowego, przyjąć, że dzieci lepiej uposażonych rodziców nie powinny otrzymać paczek, albo otrzymać je w zmniejszonym wymiarze. Zabieg taki, w ocenie Sądu Okręgowego, nie byłby zgodny z celami i funkcją tego świadczenia. Paczki zostały wydane dzieciom pracowników, zatem świadczenia te były uzależnione od liczby dzieci, stąd też w ocenie Sądu Okręgowego spełniony

został wymóg określony w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Organ rentowy zaskarżył powyższe wyroki w punkcie I, zarzucając im naruszenie prawa materialnego tj.:

- § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wartość świadczenia rzeczowego w postaci paczek dla dzieci nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz na uznaniu przez Sąd, iż brak oświadczeń o sytuacji majątkowej osób uprawnionych do uzyskania świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie ma wpływu na prawidłowość dokonania wypłat z uwagi na wystarczające w tej sytuacji zastosowanie kryterium rodzinnego,

- art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że przyznanie paczek dla dzieci z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie podlega kryterium majątkowemu.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonych wyroków w punkcie I i oddalenie odwołań, ewentualnie o uchylenie zaskarżonych wyroków i przekazanie spraw Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania.

Postanowieniami wydanymi na rozprawach w dniu 17 grudnia 2012 r. Sąd Apelacyjny połączył sprawy do wspólnego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Mając na uwadze zakres zaskarżenia w niniejszej sprawie, ostatecznie kwestią sporną było, czy działalność pracodawcy – Szpitala (...) w B. w zakresie obdarowania dzieci słodyczami z okazji Dnia Dziecka jest działalnością socjalną, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a co za tym idzie, czy wartość paczek dla dzieci pracowników korzysta ze zwolnienia przy ustaleniu podstawy wymiaru składek określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zgodnie z ust. 2 w/w przepisu zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy. Wyklucza to finansowanie z funduszu takich świadczeń socjalno - bytowych, których pracodawca udziela pracownikom w związku z ich zatrudnieniem. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W (...) Szpitalu im. (...) w B. obowiązywał w okresie objętym zaskarżoną decyzją regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Szpitala im. (...) w B.. W myśl § 4 pkt 1 tego regulaminu przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Natomiast w § 5 regulaminu wskazano, że osoba ubiegająca się o przyznanie ulgowego świadczenia socjalnego lub usługi dofinansowanej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest obowiązana złożyć w sekcji spraw pracowniczych i socjalnych w trybie i terminach określonych w dalszych postanowieniach regulaminu, wniosek o przyznanie usługi lub świadczenia, wypełniony według wzoru załączonego do regulaminu, tzn. z opisaniem sytuacji życiowej i rodzinnej oraz z wyliczoną wysokością dochodu brutto na osobę w rodzinie. Wskazano także szczegółowy sposób obliczenia dochodu.

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy, słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że paczki dla dzieci były przyznawane niezgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i niezgodnie z regulaminem wydanym na podstawie powyższej ustawy, co z kolei doprowadziło do niezasadnego wyłączenia wartości paczek z podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia.

Kwestia interpretacji art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 16 września 2009 roku (I UK 121/2009, OSNP 2011/9-10 poz. 133) wyraził pogląd, że ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zarazem zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących. Ustawa ta w art. 2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, zaś podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 1 ustawy. Zasada ta stanowi, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin nie może zmienić tej zasady. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione - w sensie prawnym - jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Innymi słowy, pomoc z funduszu, może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

W niniejszej sprawie nie można uznać, że paczki przyznawane pracownikom na rzecz ich dzieci z okazji Dnia Dziecka stanowiły realizację działalności socjalnej, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy. W regulaminie obowiązującym w Szpitalu wskazano bowiem, na czym polega działalność socjalna pracodawcy, określono także ogólne zasady przyznawania ulgowych świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wśród tych świadczeń wymieniono także (§ 9 pkt 2 litera a) nieodpłatne lub częściowo odpłatne usługi świadczone przez zakład pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej i sportowo rekreacyjnej – organizowane imprezy okolicznościowe wraz z zakupem drobnych upominków, bonów towarowych itp. z okazji takich jak: Dzień Pracownika Służby Zdrowia, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, paczki dla dzieci, święta. Stąd też, skoro pracodawca w regulaminie wskazał, że zakup paczek dla dzieci jest jedną z form działalności socjalnej pracodawcy, powinien był w tym wypadku stosować przy przyznawaniu pracownikom tych paczek kryteria sytuacji życiowej i rodzinnej oraz dochodu brutto na osobę w rodzinie, które to kryteria zostały wskazane w regulaminie. Stąd też słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że obdarowanie okolicznościowymi paczkami dzieci pracowników jest niewątpliwie udzieleniem pomocy rzeczowej tym pracownikom, mające na celu wsparcie socjalne w okresie wzmożonych wydatków np. w związku z Dniem Dziecka.

Nie sposób się także zgodzić z twierdzeniami Sądu Okręgowego, iż w zakresie przyznawania paczek można było wziąć pod uwagę tylko jedno kryterium – ilość posiadanych przez pracowników dzieci. Należy podkreślić, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków pochodzących z funduszu nie konkurują ze sobą, a ich relacja polega na wzajemnym uzupełnieniu się. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Wyżej przytoczony przepis powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń, z sytuacją życiową, materialną i rodzinną osób uprawnionych, co prowadzi

do wniosku, że przyznawanie świadczeń ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone. Zasada „każdemu po równo” pozostaje w opozycji do kryterium socjalnego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00 (OSNP 2003/14/331) doświadczenie życiowe wskazuje, iż jest mało prawdopodobne, aby dwie uprawnione osoby pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej, zdaniem Sądu Najwyższego, możliwość taką należy wyłączyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób. Aprobując pogląd Sądu Najwyższego należy wskazać, że sam fakt niskiego wynagrodzenia pracowników, którzy otrzymali paczki, nie mógł być wystarczający do spełnienia kryterium socjalnego. Nawet identycznie niskie wynagrodzenia wszystkich pracowników, którzy otrzymali przedmiotowe świadczenia, nie mogą automatycznie oznaczać identycznej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Wszak wśród pracowników każdego zakładu pracy, a zwłaszcza większego, znajdują się tacy pracownicy, którzy mają dzieci i osiągają niskie dochody lub też mają dzieci, ale osiągają wysokie dochody. Tych okoliczności płatnik składek w ogóle nie badał, odnosząc się jedynie do kryterium posiadania dziecka.

Brak jest także podstaw, aby przyjąć, że można stosować kryterium socjalne w sposób dorozumiany. Jest to sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jak też z § 8 regulaminu, w myśl którego priorytety w przyznawaniu świadczeń oraz wysokości dopłaty z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż realizacja socjalnych celów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest możliwa, gdy wypłacane z tego funduszu świadczenie jest uzależnione od sytuacji materialnej i rodzinnej poszczególnych pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku, I UK 121/09, OSNP 2011/9-10/133), co w praktyce oznacza uzyskanie od pracowników informacji o wysokości dochodu przypadającego na członka rodziny. W uzasadnieniu wyroku z dnia 6 lutego 2008 roku, II PK 156/07 (OSNP 2009/7-8/96) Sąd Najwyższy podkreślił, że przyjęcie dochodu na członka rodziny jest usprawiedliwionym kryterium oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokości dopłat z funduszu świadczeń socjalnych, bo jest to obiektywnie czytelny i miarodajny sposób oceny zasadności ubiegania się o świadczenia z tego funduszu.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że skoro wszyscy pracownicy Szpitala (...) w B., posiadający dzieci, otrzymali paczki w jednakowej wysokości, to paczki te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenie z funduszu świadczeń socjalnych. Sposób dysponowania środkami funduszu socjalnego przez pracodawcę pozostawał w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy, skoro bowiem przyznanie paczek nie było zależne od sytuacji majątkowej, życiowej, czy rodzinnej uprawnionych, to nie stanowiły one świadczeń socjalnych podlegających wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedmiotowe świadczenia należało zaklasyfikować jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi. Skoro przyznanie świadczeń nie miało charakteru socjalnego, gdyż nie było powiązane z kryterium socjalnym (brak szczegółowej analizy sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowiący podstawę wymiaru składek na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. Z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W tym stanie rzeczy, uznając apelację organu rentowego za uzasadnioną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w wyroku.